

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar
județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: Grațian Capătă.

Preocupări.

Filuind cărțile...

Filuind câteva din cărțile didactice apărute de curând, am făcut constatarea că aproape toate prezintă un însemnat inconvenient pentru educația și instrucția copiilor, lipsa de vederi, chipuri, etc., iar acele care sunt, se pot reduce la zero, prin faptul că nu sunt clare.

Spiritul timpului în care ne aflăm — superficialitatea — și-a întins aripile-i primejdioase și peste viața școlară, căutând a aplica și aici principii materialiste.

Dacă în multe ramuri de activitate se poate lua ca principiu «minimum de efort și de cheltuială contra maximum de folos», să nu credem că suntem îndreptățiți a ține socoteală de aceasta și atunci când e vorba de educația și instrucția copiilor noștri. Aici trebuie să avem întotdeauna în minte: «dacă vrei să ai rodul dorit, atunci cheltuește mult, muncește și mai mult».

Nu mai zic de chipurile colorate care au dispărut complectamente din paginile cărților, dar măcar acestea «în negru», să fie mai numeroase și mai clare.

Ca să vedem ce influență mare au acestea asupra copiilor, să ne înturnăm puțin privirile minții spre trecutul îndepărtat, să ne scotocim sufletele cele de atunci de când eram copii... Vom vedea cu câtă dragoste răsfoiam cărțile, cercetând cu de-amanuntul toate

tablourile din ele... câtă ușurare se aducea apoi, atât predărei unei lecțiuni cât și înțelegerei noastre, atunci când o vedere din carte, putea spune mai mult decât ar fi spus cel mai dibaciu propunător.

Nu voiu' căuta să mai insist asupra importanței chipurilor din punctul de vedere al câștigării de cunoștințe sau a trăinicieii cu care acestea sunt asimilate de micile materii cenușii. E un lucru bine stabilit, că o cunoștință căpătată prin cât mai multe simțuri, este complect înțeleasă și se poate face cu succes uz de ea, pe când aceea ce și-a deschis drumul spre creier numai pe o singură cale, e mult mai superficială. Imi aduc aminte de când eram mic, că recitam foarte bine felul de îmbrăcare al Dacilor și Romanilor, însă, în mintea mea, nu se năștea nici o icoană a acestora. Eu nu vedeam decât succesiunea de cuvinte, pe care le învățasem din carte. Ce satisfacție și ce luminare s'a făcut în mintea mea, când învățătorul a adus niște tablouri, care reprezentau pe strămoșii noștri. Icoanele lor, mi-s'au întipărit atât de bine în memorie, încât nu se vor mai șterge niciodată.

Punând apoi pe copil să și execute unele chipuri, facem și mai mult: mai întâi, pentru că el își concentrează toată atenția asupra lucrării studiind-o amănunțit, fapt care contribuie la întărirea cunoștințelor, apoi acesta este un mijloc, care ajută foarte mult la educația simțurilor și chiar la formarea caracterului. Ochiul se deprinde cu acestea, cu frumosul, finețea și gingășia, producându-se efecte îmbucurătoare și asupra sufletului, care se inobilează.

Este știut că cultul frumosului nu-l poate avea decât un suflet înălțat. Sentimentele ce se nasc în sufletul cuiva, atunci când privește de exemplu un tablou artistic executat, poate constitui un indiciu de cât valorează acel suflet, sub raportul bunului simț, nobleței și chiar al moralității. Un om care va sta în fața unei opere de artă, fără să simtă nimic, nu poate avea decât un suflet rău, pe când cel care admiră frumosul

și se extaziază în fața lui, acela e un om fin, un om delicat în toate și în vorbă și în acțiune.

Noi știm însă, că poporul Român, își are o tradiție destul de măreață în privința gustului de frumos, iar această tradiție stă în perfectă legătură cu sufletul moral al lui. Din toate acțiunile, se vede, că el are ceva nobil într'ânsul. Nu spunem numai noi aceasta, ci o constată chiar străinii. Iată de ex., ce spunea un om politic englez, după ce văzuse expoziția românească dela Geneva:

«Auzisem, că poporul dv., nu e un popor bun. Însă un neam care are însușirile artistice ale neamului dv., care are religia frumosului, așa cum o găsesc la poporul românesc, nu poate fi decât un neam de oameni buni».

În viața țaranului Român, vom vedea multe lucruri, care vor face să ne minunăm. Tesutul scoartelor, cusutul cămășilor cu flori, al iilor, alesul bârnetelor, asortarea culorilor la toate acestea, e ceva gingaș, infiltrat adânc în sufletele femeilor dela țară. Durere însă! Această tradiție se mai păstrează numai prin puține sate din cuprinsul României. Majoritatea și-a schimbat portul, obiceiurile și tot ce păstrasera mai cu sfințenie bătrânii noștri.

Nu de mult, am văzut într'un sat o nuntă. Toate femeile și fetele, erau îmbrăcate în costumele lor naționale în culori, de o gingășie neasemănată. Cămășile și fotele lor, erau ceva ce nu te lăsau să-ți desprinzi ochii de pe ele. Nu mă puteam sătura privindu-le, și n'ași fi dat cel mai strașnic alai domnesc, pe această nuntă. Mă gândeam atunci cu tristețe, la acei nenorociți, care uită tradiția de frumos a poporului nostru... Mă gândeam că aceste podoabe ale câtorva sate românești, vor închina poate și ele steagul, se vor îndoi în fața valurilor puternice ale străinismului, vor pieri și, odată cu ele, va pieri și mândria neamului românesc, care până atunci, putea să strige lumii că are cu ce se mândri.

Cei care mai simțiți încă românește, săriți în ajutor. Nu lăsați să se peardă aceste comori, nu lăsați să se peardă fala neamului românesc... nu lăsați... Aprindeți fiecare câte un bob de smirnă, pe altarul redeșteptării și păstrării sfintelor tradiții românești...

* * *

Ca un reflex al celor spuse mai sus, îmi vine în minte și chestiunea atelierelor școlare și a lucrului manual.

Nu e destul a prevedea atelierul cu fel de fel de scule și a învăța pe elevi să cioplească un lemn, etc. E nevoie și aici de suflet; un suflet care să imprime tânărului învățacel dragostea de lucrul pe care-l execută, și sârguința de a-l face așa fel, încât acesta să-și poată merita adjectivele: «bun» și «frumos».

Nu trebuie să avem înainte numai un scop utilitar, practic. Nu acesta e spiritul adevărat românesc. Mai demult, dacă făcea un om o furcă de tors, apoi n'o îndruga din două-trei cioplituri, n'o făcea de poșpăială. Din mâna lui, eșia totdeauna un lucru de artă. Până când n'o lustruia bine și nu-i făcea creștăturile tradiționale, florile de pe dânsa, care variau dela om la om, după gradul de estetism al ficcărui, nu o punea în mâinile nevestei sale. Tot așa un fluer, un băț, o cofă, o coadă de biciu, etc. În orice lucru, oricât de neînsemnat ar fi el, trebuia să-și întretăiască ingeniozitatea spiritului românesc.

Aceasta va trebui să fie una din ideile călăuzitoare a lucrului manual în școală: desvoltarea simțului de frumos și aplicarea lui în practică.

Tânărul lucrător trebuie să mai știe deasemenea, că dacă lucrează ceva pe plată, trebuie să facă astfel ca pe lângă mulțumirea ce o are că primește un preț material, să aibă și mulțumirea desăvârșită că a făcut

un lucru bun, un lucru sănătos, că banii cari i-a luat au fost munciți cu adevărat, iar persoana căreia i-a lucrat, se va simți și ea mulțumită și nu va avea nimic de bănuț.

Aceasta e o educație cetățenească, de cea mai mare însemnătate. Trebuie șterse pentru totdeauna urmele lașității, care ne roade sufletul în zilele de azi. Asistăm zilnic la scene, care evidențiază aceste apucături de prost gust. Te duci de ex. la cismar și cumperi o pereche de ghete, le încalți și te duci. N'ai ajuns însă bine până acasă și talpa s'a desprins... Asta poate fi omenire? Tot așa în toate lucrurile cumparate se întrezărește buruiana aceea rea, caracteristică, inconștiinciozitatea și lipsa de caracter.

Străbătând acum cu mintea sutele de veacuri ale trecutului până la timpurile de măreție a marelui imperiu Roman, vom constata că ceea ce a adus puterea și înflorirea acestuia, a fost tăria de caracter a strămoșilor noștri. Când această putere sufletească a slăbit, a venit fatal trista decădere a falnicei împărății. Și să se știe: acesta a fost motivul principal al dispariției celor mai multe popoare.

Existența unei națiuni, este în strânsă legătură cu puterea ei, iar puterea este sufletul, este caracterul.

Să dea Dumnezeu, să nu zic într'un ceas rău, dar trăim într'o vreme de complectă lipsă de caracter și conștiinciozitate...

Mihail V. Câmpu,

Chestiuni didactice.

Reflexiuni asupra principiilor școlii active.

Cea mai recentă etapă a pedagogiei universale este desigur școala activă sau școala muncii, care a plecat dinspre apus ca să revoluționeze peste tot învățământul.

Principiul fundamental al acestei școli este activismul sau munca.

Viața în toate aspectele ei este o activitate fără început și fără sfârșit, iar marele Gustav le Bon demonstrează că însăși materia nu e alt ceva de cât energia în activitate.

Școala activă face învățământul prin activitatea proprie a elevului, fie aceasta o activitate practică sau teoretică.

Această nouă școală este marea desrobitoare a milioanei de copii care frecventează școlile.

Fertilitatea solului unei țări e în raport direct cu genialitatea poporului care o locuiește. Poporul nostru, ca toate popoarele latine, este genial. Nimic nu-i lipsește decât libertatea formală în dezvoltarea intelectului său prin noua școală liberă, determinată prin noul curent.

Dezvoltarea intelectului se face în școala primară, se potențiază în școlile suprapuse și se desăvârșește, ținând cont de relativitate, în viață.

Școala primară contemporană, prin felul ei de învățământ este robită și încătușată în formele și formulele anacronice, uitate în actualitate.

Revoluția din 1848 a fost revoluția emancipării individuale a oamenilor mari, maturi, școala activă este

revoluția emancipării individuale a oamenilor mitei, obligați cursurilor școlare.

PRINCIPIILE ȘCOALEI ACTIVE.

Școala de ieri avea următoarele distribuții.

Învățătorul era partea activă a școlii, care se muncea prin diferite metode logice și ilogice să predea știința elevilor.

Elevul era partea pasivă care recepționa, prin filtrul stărilor sale sufletești, neținând seama de capacitatea sa ca măsură intelectuală, știința, ce curgea gârlă din gura învățătorului.

Știința, astfel, era asasinată și, deci, materialul care se preda, era mort.

Școala activă a răsturnat această relațiune între elev, învățător și învățământ și a stabilit-o în felul următor:

Partea activă din școală este elevul, care el vrea să știe toate (dar toți copiii sunt curioși!) El întreabă, el trăiește în plină activitate intelectuală materialul ce va trebui asimilat, el, cu ajutorul învățătorului cercetează relațiunea dintre cauză și cauzalitate. Elevul școlii active nu primește nimic rumegat de învățător ci el vrea, după putința lui, să învingă toate obstacolele neștiinței. Învățătorul va deveni astfel pe neobservate partea pasivă a școlii, mărginindu-se la rolul unui adevărat Mentor.

Învățământul în această relațiune va deveni vi-vant și ușor de asimilat.

Gaudig, unul dintre cei mai mari apostoli ai școlii active, împarte în trei grupări activismul elevului în școală.

Întâia grupă o formează excursiunile, grădina și experiențele fizice — pentru cunoașterea mediului local, geografie, fizică, chimie, astronomie și economie națională.

Din a doua grupă face parte explicarea textelor pentru urmărirea adevărului științific și deslegarea

problemelor de orice fel și în sfârșit găsirea și demonstrarea adevărurilor matematice, concluzii, etc. *)

Urmarea firească a acestei grupe ar fi alungarea din școala primară a regulilor stercotipice, pretinse de rost dela elevi. Mai bine e să știe elevul a face o adunare în scris, sau oral, de cât să știe aduna.

Grupa a treia este activitatea reprezentativă ca, citiri estetice, recitări, vorbiri, chiar discursuri, caligrafie, desen și modelaj. **)

RAȚIONAREA ȘCOALEI ACTIVE.

În veacurile 18 și 19 copiii erau priviți întocmai ca oameni maturi. Picturile de pe aceea vreme fac dovada acestei stări, înfațișându-ne copiii familiilor boerești în aceleași îmbrăcăminte ca și pe oamenii mari. Acelaș jăben, acelaș frac și pantaloni și aceeaș perucă purtau copiii ca și părinții. Dar nu numai ca exterior erau astfel priviți copiii, ci chiar și în viața lor intelectuală. Se pretindea de la ei aceeași complezanță, aceleași maniere și de necrezut, aceeași mentalitate!

Școala, fiind în acelea vremuri un privilegiu de clasă, a introdus în viața ei internă ceea ce-i împunea viața din afară.

Incontestabil acest fel de a privi copilul a fost o mare greșală. Această greșală o mai vedem și azi la mulți oameni de școală, une-ori mai pronunțată, alte-ori mai redusă, dar o constatăm.

Școala activă vede copilul în disproporțiile lui și îl privește așa cum e, în starea lui de dezvoltare dornic de activitate, ceace la copii se manifestă prin plăcerea a orice fel de joacă.

Dorul copiilor de a se juca a fost întâiul indiciu al școalei active. Copilul zglobiu este un copil normal; jocul lui nu este petulanță, care să ne supere, ci este o necesitate fizică pentru dezvoltarea lui ge-

*) I. G. Bratu Inv. activ. Rev. Gl. a Inv. XIII-5 pag. 300.

**) Idem

nerală, inclusiv canalizarea energiei resp. jocului și cea psihică..

În această ordine de idei, e crimă a interzice copiilor jocul și a le impune seriozitatea omului mare.

Copilul așa numit așezat, nu este normal.

Copiii noștri ajunși la vrâsta de școală, când trec pragul școlii, trebuie să fie cu — purtare bună! Ei trebuie să fie tăcuți, serioși, robiți aproape disciplinei severe a domnului învățator. Această stare este reminiscența veacurilor amintite.

Când copilul intră pentru întâia dată în școală par'că are în fața sa teribila înscricție a lui Dante de pe poarta infernului:

Lasciate ogni speranza, voi che'ntrate!...

Pentru a putea ușor raționa aceste stări, e nevoie să facem o incursiune retrospectivă în trecutul nostru copilăresc.

Să ne întoarcem în mintea și în amintirea noastră la întâiul om de lut modelat de noi, sau la întâiul desen făcut cu cărbunele din vatră pe perețele vecinului, și nu se poate să nu ne amintim bine de aceste prime accente de activism intelectual din despărțata noastră copilărie.

Nu cred însă să ne aducem toți bine aminte de întâia literă citită sau scrisă.

Omul de lut sau puiul desemnat, creaturile noastre proprii deci, au isvorit din îmboldul nostru și din darul de a imita, iar literele citite sau scrise nu erau isvorite din îmboldul nostru ci ne-au fost impuse din afară.

Școala activă deci pretinde copilului libertatea și augmentarea acestui îmbold înăscut într'însul și aceasta o face—și aci e arta pedagogului—, o face, ca și cum tot ceea ce ar învăța copilul în școală ar veni din propriul său îmbold. Elevul școlii active nu simte că învățătura îi este impusă ci el crede că el singur ajunge la cunoștințele câștigate, el singur desleagă

temele și el singur pe picioarele lui, face drumul cursului primar.

Învățătorul școlii active conștient de toate aceste, nici odată nu se arată copilului ca și cum ar veni dela dânsul învățătura, ci lasă elevul în iluzia eternă că el lucrează independent. Pentru aceasta învățătorul școlii active va trebui între cei patru pereți ai școlii să trăiască în ideologia copiilor, ținând cont de vrâsta și capacitatea lor intelectuală, precum și de vocabularul lor.

Creațiunile copilului, în lumea lui de idei, sunt tot ceea ce ar putea fi mai perfect. Desemnul făcut — la aparență — din propria lui inițiativă îl mulțumește nespuse de mult, îl înțelege; dar nu-i procură aceeași plăcere o pictură cât de perfectă a ori cărui maestru, pe care nici nu o înțelege.

Un pui de găină, pe care l-a desemnat copilul și care seamănă mai mult să fie o bilă diformă, pentru dânsul este perfecțiunea artei. El aude puiul piruind, îl vede mișcând.

În anul 1922 am făcut o experiență în această materie la școala primară No. 1. din Satu-Mare cu cl. I. la începutul anului școlar.

Reușind a face pe copii să scapere de dorul să desemneze o căsuță pe tablă am dat comanda pentru desen.

Ca titlu de document voi descrie două cazuri tipice de altfel ivite sub această experiență pedagogică.

Un elev depela mahala desemnase casa în felul următor.

El făcuse o circumferință mare, în care a desemnat, hai zicem, trei ouă, dintre cari unul mai mare. Desemnul lui semăna mai mult a fi un fel de mască decât cu orice altceva din lume.

Îl întrebai.

— Uite, îmi raspunse, arătând și urmărind cu condeiul, circumferința aceasta este casa.

— Dar aceste ? — arătai eu ouăle.

— Aceste sunt ferestrele și aceasta e ușa.

Ușa era oul mai mare.

El credea ceea ce spunea, pentrucă vorbea din convingere. L-am lăudat și el n'ar fi dat pe nimic din lume desemnul, creațiunea lui.

Al doilea caz este mai surprinzător. Eleva Silvia Vlad, fetița foarte inteligentă a unui judecător avea aptitudini cu mult mai pronunțate pentru desemn decât toată clasa. Ea făcuse pe tăbliță o casă cu etaj, cu o mulțime de ferestre, pe cari a pus chiar și perdele, cu coșuri din cari ieșea fum și cu o curte, din care nu lipseau nici arborii.

Era însă în curte o fântână cu pompă din care curgea apă.

Vrând să-i fac o intrigă, o întrebai.

— Bine, Silvio, văd că iese apa din fântână dar nu văd pe nime care să învârtească roata.

Silvia mi-a răspuns imediat:

— Da, dar, chiar acum a plecat servitoarea cu vasul plin de apă.

Deci elevii trăiesc ceea ce lucrează ei înșiși, ei trăiesc în creațiunile lor proprii.

Am trecut apoi la exploatarea succesului întreținând o convorbire vie și caldă cu copiii despre casă.

* * *

Carbunele face copilul pictor, lutul sculptor, tulleanul muzicant și îngânările — poet.

Adâncimea ceriului, întunecul nopții îi dă imboldul filozofiei infantile. Preotul îl îndrumă spre misticism, învățătorul satului însă în cele mai multe suflete copilărești deșteaptă un fel de teamă, aceasta, desigur, este reminiscența pătrunsă prin generațiile școlare a învățătorului din veacul 19 care ca singur instrument de disciplină avea varga — simbolul școalei primare din trecut — care azi trebuie să moară.

Biserica, școala, primăria și crâșma satului cu

toate evenimentele ce se petrec în aceste instituțiuni rurale îi servesc primele cunoștințe de constituție sătească.

Aceste, toate sunt bagaje intelectuale cu care intră copiii în școală, cari pot să servească minunat ca puncte de plecare în școala activă.

Învățătorul să fie amplificatorul cunoștințelor brute ale elevilor, adaptându-se dânsul lor, fiind centrul de gravitație elevul în școală și nu învățătorul, după cum am mai aratat.

RESUMARI ȘI DEZIDERATE.

În școala activă elevul să găsească aceeași căldură și dragoste pe care o are acasă. Învățătorul să fie considerat de elev ca membrul familiei sale și să se atașeze de el ca și de ai săi de acasă.

Copiii din școala primară românească să fie frați și surori legați unii de alții cu firele simpatiei celor de acasă, sau a celor din vecini, ai adevăraților tovariși de joc.

Aflând copiii această atmosferă în școala satului, se vor simți cu adevărat acasă, ei nu vor mai fi robiți în lanțurile teamei, în respectul plin de frică spre învățător, ei vor întreba fără contenire și pe învățător și pe elevii cei mai mari, se vor interesa de toate și vor rămânea în iluzia că ei singuri, din propriul lor imbold asimilează materialul cursului primar, fiind într'o continuă activitate.

Învățătorul școlii active este prietenul mai bătrân sau bătrânul prieten al copiilor și nu este temutul domn învățător al școlii actuale.

În școala activă este exclusă metoda de catecheză la predarea și întrebarea studiilor primare. Și aici se face aceeaș inversiune sănatoasă. Elevul e cel ce întreabă și învățătorul clarifică. La controlul asimilării studiilor elevul va vorbi cât mai mult după gradul lui de pricepere și cu vocabularul întregit din viața școlară.

Dar, ar trebui să facem o schimbare radicală și în năuntrul școlii. Școala de azi este o încăpere pentru plasarea băncilor, a acestor mici închisori individuale. Copilul intrat în bancă, pare c'a intrat într'o celulă, unde, așezat, el trebuie să se poarte altfel decât cum lui i se pare că e natural. Banca îl face școlar, până când el este copil!

Inversăm și aici. Școala nu e clădită pentru scutul băncilor orânduite în șiruri, ci e clădită pentru scutul băncilor când învățământul nu se poate ținea în liber și mai e clădită pentru unele îndemânări ale elevilor, cum ar fi scrisul, dar nici pentru acesta totdeauna. Viața nu ne oferă între toate împrejurările mese de scris!

Desrobind copiii din bănci, lăsându-i să se așeze în mici grupurile pe scaunase sau lăițișoare potrivite, cu cât ar fi mai caldă viața școlară!

Lecții pentru acasă nu vor mai fi, doar numai pentru activități reprezentative, respective pentru pregătirea acestora.

Disciplina școlii active aparține micii republice copilărești care ea însăși prin juriul de onoare, ales de toți, va judeca pe cei necuviințioși, scoțând astfel pe învățător din neplăcutul rol de a pedepsi.

* * *

Eu cred că această școală este realizabilă!

Satu-Mare, 14 Decembrie 1926.

Dariu Pop

revizorul școlar al jud. Satu-Mare.

Șalajul

Manifestări culturale.

Activitatea Centrelor Culturale

— DARE DE SEAMĂ —

I.

Centrele culturale din județul nostru, înființate în număr de 18, pentru răspândirea culturii în masele mari ale populației din satele de reședință și împrejur, în cea mai mare parte și-au început activitatea în cursul lunii Februarie a. e. prin ținerea celei dintâi ședințe obligatoare în 20 a lunci amintite. Unele centre însă nu s'au putut pregăti pe această dată și așa a trebuit să-și amâne ședințele, iar altele, puține la număr, fiind pregătite, le-au ținut mai curând.

Din rapoartele primite până la sfârșitul lunii Februarie, rezultă, că ședințele au avut loc după cum urmează: In Cehul-Silvaniei și Crasna în 12; Bucurmi în 13; Bădăcin, Curitău, Hodod, Tășnad și Vălcăul de jos în 20; Dindești, Halmoșd, Supurul de jos, Tihău și Vășad în 27 Februarie a. e. Centrul cultural din Moftinul-Mic a trebuit să-și amâne ședința motivat. Despre celelalte nu avem nici o știre. Unele nici chiar programele nu și-le-au înaintat și a trebuit să le pregătească Revizorul școlar. *)

Amăsurat experiențelor personale ale organelor de control și din rapoartele primite dela conducători, putem constata, că ședințele au decurs în cea mai deplină ordine și în mod sărbătorește cu executarea strictă a programului.

În ședința fiecărui centru cultural s'a ținut câte o conferință populară despre nașterea și trecutul poporului român; iubirea de țară, neam și limbă; portul național; alcoolism; meserii, etc. S'au făcut lecturi potrivite pentru popor, din autorii români. Elevii au contribuit la solemnitatea ședințelor cu coruri, declamări, jocuri naționale, etc.

*) Tabloul centrelor culturale și programul de muncă s'a publicat în numărul precedent 4 al revistei

Unii dintre conducătorii centrelor culturale — din Dindești și Vășad — nu s'au mulțumit numai cu lectura din autori, ci au mai trecut în programă pentru fiecare ședință și câte o scurtă conferință asupra autorului din care se face lectura, un lucru cuminte, vrednic de urmat și folositor pentru țaranul nostru, care așa puține cunoștințe are despre literații săi.

La ședințe în toate comunele pe lângă intelectualii din localitate au participat sute de țărani, tineri și bătrâni, ascultând cu bucurie învățăturile înțelepte ale conferențiarilor și reprezentațiile frumoase date de către clovi. Impresia, ce le-a lăsat este dintre cele mai bune.

Preoțimea, credincioasă menirii sale culturale, a îmbrățișat cu căldură ideea centrelor culturale și în mai multe comune a dat efectiv sprijinul moral cuvenit.

Începutul este bun și mult promițător. Rezultate satisfăcătoare însă, numai așa se vor obține, dacă se va munci până în sfârșit, cu tragere de inimă și conștiincios.

J. Mango.

BCU Cluj / University Library Cluj

Cercul Cultural Unimăt.

Duminecă în 20 Februarie a. c., Cercul cultural Unimăt, și-a ținut ședința în comuna Unimăt, la care au participat toți membrii acestui Cerc, afară de unul. Începutul s'a făcut după obiceiul vechi, cu ascultarea Sf. Liturghii, celebrată de Dnul Dr. protopop A. Bălibanu; cântările au fost executate în cor de întreaga lume, ce era tixită în biserică. La sfârșitul Liturghiei, părintele protopop face cunoscut poporenilor, că îndată după eșitul din biserică, Dnii învățători își vor ținea adunarea Cercului cultural în una din salele de învățământ, îndemnându-i să participe cât mai mulți. Aproape întreg poporul, cu mic și mare, urmează pe învățători în sala de învățământ. După intonarea „Imnului Regal“ se începe ședința poporală. Prezidentul Cercului cultural, A. Precup, deschide adunarea prin o vorbire în care arată starea culturală a poporului Român sub fosta stăpânire ungară, dovedind cu fapte autentice piedecile puse factorilor răspânditori de cultură, conducătorilor și apărătorilor neamului nostru. Arată, eun paharul amărăciunii și al suferințelor s'a umplut și răsare soarele dreptății, care, cu razele lui puternice, rupe cătușele iobăgiei sufletești, și ca rezultat, în urma războiului mondial se în-

făptuește idealul tuturor Românilor — România mare și liberă. Românului devenit liber, îi este deschisă calea pentru înaintare, spre cultură. După deschiderea ședinței urmează conferința pop. „Demnitatea națională”, ținută de Dșoara *Florica Pop* învățătoare în Acâș, care prin cuvinte și dovezi înțelese de popor, arată vrednicia și demnitatea poporului român care a fost de multe-ori căleată în picioare de popoare barbare, — dar Românul totuși n'a perit și sfârșește cu cuvintele: „În cartea veciniceii scrie, că țări și neamuri vor pieri, iar scumpa noastră Românie, etern, etern va înflori” — după care tot poporul entuziasmat intonează în cor cântarea „Pe-al nostru steag e scris unire”.

S'a executat cu elevii școlii sub conducerea învă. A. Precup și E. Furdui învă., mai multe declamări triloage, dialoge și cântări în 2 voci, cari toate au umplut de bucurie sufletul și inima poporului. Din aceste se remarcă trilogul „Despre meserii” executat de băieți; declamările: „Peneș curcanul”, „Noi vrem pământ”, „Români”, „Ostașilor Români”, „Oda M. S. Reginei Maria” și corurile „Latina gintă”, „Soldații”, „Haidai frați cu arma-n mână”, cântate în 2 voci.

La sfârșit, prezidentul mulțamește poporului pentru participarea într'un număr așa de frumos. Părintele protopop A. Bălibanu, vorbește despre scopul măreț ce-l urmăresc Cercurile culturale, îndemnând poporul, cu vorbe părintești, ca și-n viitor să participe în așa număr frumos, și ascultând, să urmeze cele auzite și văzute. În fine, mulțamește membrilor din acest Cerc, pentru munca, ce depun pentru ajungerea scopului de care sunt conduși. Urmează ședința intimă, în care A. Precup predă lecția practică din compunere „Chitanța” la cl. V, după care urmează conferința didactică „Metoda exercițiilor de compunere”, ținută de A. Sabou învă. în Acâș, care a fost bine aprofundată și lucrată. Prezidentul deschide discuție asupra conferinței populare și critică asupra tractatului practic și conferinței didactice. După obiective discuțiunii se stabilește un rezultat pe deplin reușit la toate. Ca încheiere a ședinței intime, membrii acestui Cerc, deși foarte puțini în număr de 5, își propun că și pe viitor vor munci cu acelaș interes și zel de care trebuie să fie condus astăzi fiecare învățător Român.

Participantul.

Sedința Cercului Cultural „Crasna“.

Cea dintâi ședință a acestui centru cultural s'a ținut în 12 Februarie a. c. în localul școlii primare de stat, sub conducerea Dlui Aurel Iepurean, care, după deschidere, a ținut o conferință despre „Iubirea de Patrie“, aducând această conferință în strânsă legătură cu piesa teatrală „Ilcana Cosânzeana“ predată de către elevii acestei școlii, la sfârșitul conferinței, după care au urmat cântări și recitări.

A fost această șezătoare o adevărată zi de sărbătoare, care a înduioșat până la lacrimi sufletul celor de față. Am văzut ochi umeziți de lacrimile bucuriei la anzul cântecelor, declamărilor și jocurilor noastre frumoase și fermecătoare.

Cea mai spațioasă sală a acestei școli, era plină de lume. Intre alții, remarcăm prezența autoarei piesei, Dna Elena Dr. Aciu, care la sfârșit a ținut elevilor o vorbire, manifestându-și mulțumirea și îndemnând tineretul la silință și muncă și pe mai târziu. Au mai fost de față Dșoarele Aciu și Lobonțiu din Șimlen, Dl agronom regional Gh. Ionescu cu Doamna din Zălau, Dl preot A. Cadar cu Doamna, Dl I. Dragoș dir. cu Doamna din Cățăluș, etc.

Pe lângă succesul moral, care s'a ajuns pe deplin, s'a mai realizat cu această ocaziune și un venit din taxele benevole de circa 3000 Lei, menit pentru ajutorarea elevilor săraci ai acestei școlii.

Continuându-se propaganda culturală cu zel și perseverență, avem ferma nădejde, că bunul Dumnezeu va încorona și sfârșitul cu izbânda dorită.

Privitor.

Pagini de literatură.

Cununa care sângereă.

— Inceputul romanului în lucru — cu acelaș nume. —

Moartea prietenului meu nu m'a surprins. O așteptam.

Scrisorile lui — atât de multe în ultimul timp — mă făcuseră s'o întrevăd... Scrisori exaltate — în rândurile cărora îi simțiam vibrând sufletul. Înțelegeam din elo și cele mai subtile aluzii — cele mai simple, ascunse sub vălul înflorit al razelor. De la ultima întovădere, îl știam slab, șubred, neputincios să mai înfrunte valurile vieții.

Indrăgostit de muncă, înflăcărat și idealist — își croia încă de pe băncile școlii, fantastice planuri pentru viitor.

Sufletului tânăr îi stă bine presărat cu visuri. E ca un prundiș peste care luna și-a cernut argintul; ca un loc, pe suprafața căruia au înflorit nuferi — dacă n'ar fi aceste visuri care să-i dea un farmec deosebit — nimbându-i orizonturile cu fardul înșelător al nădejzilor — n'ar mai iubi viața, nu s'ar mai agăța cu lăcomie de brațele ei capricioase. Visurile îl fac însă să disprețuiască realitatea — călcând peste ea ca pe cioburile unei statui fărâmate.

Și prietenul meu era visător — nu însă unul dintre acci, care — sfidând adevăratul înțeles al vieții — devine un rătăcit pe cărările ei încolăcite. Nu un singuratic, un pesimist cum s'ar zice, care să înghemuiască în sufletul său toate valorile lumii reducându-le la minimum posibil; ci un visător entuziasmat, clocoțitor, plin de viață exuberantă, asemeni unui râu neîncăpător în matcă-i. Simțea neconținut necesitatea să dăruiască tuturor din bogăția sa, s'o reverse în jur, inundând și fertilizând.

„Știi de ce mă fac învățător? mă întrebă de multe ori. „Fiindcă nu găsesc nimic mai nobil ca a te jertfi pentru altul; a da altuia suflet din sufletul tău, viață din viața ta; a alina răni adânci cari sângereă în întunericul indiferenței noastre; a împărstia lumină, acolo unde noaptea roade suflete...”⁴

... Și vorbele îi alunecau repede, desfășurându-se în filme de

perspectivo imaginare — în care bănuiai frumusețea idealurilor pururi neîmplinite.

Cum îi scelipeau ochii de bucurie când și-a ales post. Venise la mine, îmi apucase mâinile cu înfrigurare: „Iartă-mă, că nu te ascult—îmi spunea—mă duc“, — și arată cu capul spre Apus—Ardealul, despre care auzise numai basme și minuni, îl atrăgea. Ii părea un minunat colț de țară—unde viața se desfășură calmă, curată ca un izvor clar, și pătrunsă de cele mai înalte aspirațiuni. Ardealul, care a scris cele mai splendide pagini din istoria neamului, eră pentru el inima românismului — inima vie — din centrul căreia au pornit toate valurile purificării naționale.

În acest Ardeal — își alesese un sat micuț, așezat la poale de codru — venise în el cu sufletul împodobit de ambiții, conștient de sine și datorია sa—gata să înfrunte orice piedici—venise s'arunce sănânța visurilor în plămada stearpă a realității.

Nu 'ndrăsneară să pătez frumusețea planurilor sale cu noroiul murdar al observațiilor mele — culese din experiența celor câțiva ani de mucenicism.

Cu acelaș elan m'aruncasem și eu în tumultul vieții. Odată numai, i-am atras atenția. L'am văzut atunci deschizându-și ochii mari, cuprinzători. Privirile îi fulgerau des, des...

„Știu, îmi răspunse într'un târziu. Dar munca fără ascme-ne-a piedici n'are valoare — nici frumusețe.

Cu cât răstorni mai multe obstacole, cu atât isbânda ți-e mai sigură și mai aproape de idealurile tale.

Adevărata cunună e aceia care sângerează—e aceia care-și înfige mai adânc spinii în sufletul tău, în năzuințele tale, făcându-ți-le însă mai scumpe, mai sublime. Și nimeni ca noi învățătorii, n'arc de purtat o cunună mai grea.

Îmi scria des. La început scrisori înflăcărate — pline de patimă, și apoi din ce în ce tot mai simple, mai bănuitoare — vedeam schimbarea — nu i-o arătam însă niciodată. Din contră îl încurajam, stimulându-i ambițiile.

Când l-am reintălnit—la câțiva ani—aproape nu l-am cunoscut. Era slab, palid, cu ochii alungați în fundul capului—cu sufletul stors de vioiciune.

Viața nu i-o cunoșteam decât din scrisori. Se ferise însă totdeauna ca să-mi spună ceva în legătură cu sine.

Intr'una din zile m'a chemat deoparte. „Sunt nenorocit — mi-a spus — am vrut să calapodez viața după sufletul meu, dar

ca m'a învins. Ea m'a tras în clocotul ei, m'a apucat în vârtejurile ei amotoare. Sunt incapabil să mai scap din ea. Mă târaie înainte ca pe-o biată corabie.

Ah! și când mă gândesc la ce las în urmă...!“. Vorbiam rar... încet... Simțiam cum vrea să-și desfacă sufletul, să-mi scoată din ol adevăruri tănuite. Simțiam cum se sbat în el — ca niște mreie vii—durerile și regretele.

„Nu-i nimic—i-am zis—așa terminăm noi toți învățătorii.—Tineri, vrem să coborim cerul pe pământ; iar mai târziu rămânem învinși cu ochii agățați de splendorile trecutului...“.

„Dar eu nu vreau să termin așa — mă 'ntrepuise ol. Sunt laș... sunt nevrednic... nu merit să mai trăiesc“.

Sângele roz, îi năvăli în față.

„Prietene — i-am răspuns — trebuie să te mulțumești cu ce poți. Trebuie să înțelegi că niciodată nu vei putea smulge faldurile luminilor de stele să învești viața în strălucirea lor. Visurile rămân visuri. Ele sunt podoaba sufletului — niciodată însă nu vor prinde rădăcini în nămolul vieții. Prea tare sângeră cununa noastră, cum zici tu, pentru ca...“ nu m'a mai ascultat. L'am văzut plecând dârz, hotărât, capabil de orice acțiune.

A urmat un interval lung în care nu mi-a mai dat nici un semn; apoi smedenia scrisorilor din urmă... Devenise bolnav nu numai trupește ci și sufleteste. Din scrisorile lui nu se mai înălțau aureolele fantomatecelor idealuri; ei palpită neliniștoa, nesiguranța și spaima.

Intr'una din ele îmi scria: „Sunt cu desăvârșire desgustat de viață. I-am sorbit până în fund paharul amarăciunilor și-al deziluziilor...“. Intr'alta: „Mi-am însemnat într'un caiet toată viața mea. După moarte ți-l dăruiesc ție. Va fi ca o cheie de aur care-ți va permite să pătrunzi în cămara sufletului meu.“

Poate mă vei înțelege și vei lăsa să-ți picure o lacrimă pe...“. Și rândurile următoare erau acoperite cu două linii groase de corneală.

* * *

După înmormântare am găsit caietul într'un cufăr prăfuit.

L-am luat ca pe-o amintire scumpă.

Duceam cu el sufletul prietenului meu. . . . .

Gheorghe Popovici.

Gheorghe Coșbuc.

— **Studiu*** —

(Continuare)

Și în această natură zâmbitoare, zglobie și furioasă se înșirue oameni harnici, glumeți, cuviincioși, iubitori de snoave, răbdurii, știutori de dreptul lor și agitați ca marea înviforată când nedreptatea le-a umplut paharul: țăraniii noștrii! — Primăvara la vederea păsărilor călătoare reîntoarce, ei sunt forciți căci cu ele

... „vin florile 'n câmpie
Și noptilo cu poezie
Și vânturi line, calde ploi
Și veselie“.

La Paști

„Creștinii vin tăcuți din vale
Și doi de se 'ntâlnesc în cale
Își zic: Hristos a înviat!“

Apoi BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Pe deal se sue 'n cetișor
Neveste tinere și fete,
Bătrâni cu iarna vieții 'n plete;
Și 'n cet, în urma tuturor
Vezi șovăind câte-o bătrână
Cu micul ei nepot de mână“.

La câmp

„Pe deal Românul ară,
Slăbit de-amar și frânt,
Abia-și apasă fierul
În umedul pământ“.

Vara 'n lan feciori și fete muncind, cântă doine 'n cor; joacă viața 'n ochii lor, le joacă 'n plete vântul. Iarna copiii pe uliță

... „se împing și sar râzând;
Prin zăpadă fac mătăanii
Vrând-nevrând“.

și zărind

„Colo 'n colț...
Un copil, al nu știu cui,
.....

*) După O. Goga: „Coșbuc discurs de primire“.

Toată ceata năvălește
Pe 'ntrecut“.

și

„Unii-l iau grăbit la vale
Alții 'n glumă parte-i țin“.
iar când o babă „s'oterește pentru micul Barbă-cot“,

„Ca pe-o bufniț' o 'nconjoară
Și-o potrec cu chiu cu vai
Și se țin de dânsa scaiu“.

La horă joacă . . . tropotita și chiuie:

„Haid, săriți, flăcăi, ce sfântul!
După mine că-i potop,
Bateți cu năcaz pământul,
Că tot el ne 'nchide gura,
Dați cu toții tropotura,

Tot mai scurt, și-trop!“

„Săriți lume, că se 'ncinge
Moșul Dinu, hoț bătrân!
Uite-l mă, că par'că-i minge!
Vă păziți acum, neveste,
Că mănâncă, moș cum este,

La fântână tinerii se hârjonesc:
Măr luat din sân!“

„Ei acum te uiți la cană
Că s'a spart! (Iar din ochi)
Dar dă-o foc! Nu-mi fi inimă dușmană
Când vezi răul lângă mine —
Haide prinde-mă mai bine

Do mijloc!“

„Dă-mi cârligul . . . Auleu
Nu mă strânge-așa de mână!
(Și din ochi)

Nu m'ai strâns? Și-ți vine-a plânga?
Haid' degrabă și mă strânge

Că eu vreau“.

Vrei să bei? Și nu ți-e teauă
Că mi-e olul descântat?

Cine bea să poarte seamă
Să sărute pe stăpâna

Olului . . . nu pune mâna,
Că te bat!“

„Ei, mă duc acum. Desceară
Iarăși vin! Si spunc-mi drept.

Vii și tu? Te 'ntâmpin iară
Ca și-acum, cu vase pling“!

Nu veni! Și să știi bine
Că te-aștept!“

Iar în luptă, ca soldații, tinerii Români, ciungi de mâni în-

tre răniți, să n'ajungă stoagul la dușmani, cu dinții îl desfac; și căsnindu-se c'o mână, urcă sus pe parapet și văzând isbânda, mor împăcați strigând: „Trăiască România!“

Oamenii lui Coșbuc simt, iubesc, se sbuciumă. Copilul îngrijat de soarta codrului încins în luptă cu furtuna, vrea să meargă să-l ajute și când mama sa 'l oprește și-l culcă, nu poate adormi de grija codrului până nu trece furtuna, și dimineța când îl vede teafăr nu mai poate de bucurie. Flăcăul e supărat că-i silit „să-i duc'o poștie sacul p'un singur sărutat“, „și-un cuțit prin piept îi trece“ când numărând fușteii dela scară află că fata l'a nșelat c'un sărutat, căci în loc de unsprăzece, doisprăzece a aflat, iar când e ndrăgostit, decât să se despartă de aleasa inimei, e mai hotărât s'aprindă satul. Iar fata: „umblă de colo până colo, prinde 'n mână un lucru nunnai ca să-l prindă, iese'n tindă, intră, iarăș iese 'n tindă, și-aleargă silhuie; prin somn vorbește cu șoapte, nu mănâncă, iar când mama 'ncepe cu ocară, svârle fus și furcă și-și ia cusătura să coasc, dar în loc să coase ca să iasă forma scrisă ca din carte, coase dea'ndoasole, dă să'ndrepte și strică ce-i bun, iar când mama crucită 'i arată ce-a făcut, prinde cusătura și-o svârle zicând: „Dă-le mamă 'n foc!“; avea biata fată de ce fi sbuciumată, se certase cu „Lisandru“. Și tatăl când află, că toți trei feciorii i-au perit în războiu.

... „n'a mai zis nici un cuvânt;
Cu fruntea 'n piept ca o statuie,
Ca un Christos bătut în cuie,
Ținea privirile'n pământ,
Părea că vede dinainte-i

Trei morți într'un mormânt“.

iar când s'a deșteptat, ducându-și pumnii strânși pe tâmple a exclamat:

„Trei Doamne, și toți trei!“

Opera lui Coșbuc o oglinda naturii, a vieții și a sufletului dela țară. El se prezintă ca un înregistrator obiectiv al satului, ca un seismograf miraculos al vieții în aspectele ei senine, idilice, înălțătoare. El a iubit poporul. Dragostea de popor l'a făcut să împrumute figurilor istorice ca Ștefan-Vodă, etc, învățăminte și graiu ca ale poporului; mai mult eroii din basme și-i înzestreaază cu înțelepciunea poporului și le atribue obiceiuri de ale lui: Viorel și Zamfira fac nuntă țărănească, Fulger e plâns și îngropat țărănește,

(Va urma)

G. Capătă,

Note și observări.

Statutele

(Continuare)

Directorul împreună cu președinții și patronii controlează purtarea membrilor.

§. 12. Președinții sunt datori ca împreună cu patronii să supravegheze buna purtare a membrilor în toate locurile publice și cu deosebire la petrecerile lor. Pe vinovați îi avertizează, iar cazurile mai grave le anunță comitetului.

§. 13. Secretarul redactează procesele verbale ale comitetului și adunărilor generale și toată corespondența societății. Autentificarea proceselor verbale o face directorul împreună cu doi (2) membri din comitet designați de el, iar corespondența o iscălește directorul și secretarul.

§. 14. Casierul administrează sub răspundere morală și materială averea societății. Achită cheltuielile ordonate de director și depune banii intrați la institutul designat de societate. La finea anului prezintă adunării generale socotelile anului expirat împreună cu actele justificative și bugetul anului următor.

§. 15. Bibliotecarul administrează biblioteca societății conf. regulamentului și se îngrijește de înzestrarea ei.

§. 16. Comitetul discută și decide în toate chestiunile, cari privesc societatea, afară de cele rezervate adunării generale. În special în cercul său de competență ca primirea membrilor noi, controlarea activității funcționarilor și a administrării casei, precum și purtarea membrilor ordinari. Pe cei vinovați îi pedepsește. Se îngrijește de aranjarea conferințelor, petrecerilor și producțiilor tinerimei; înființarea și înzestrarea bibliotecii; pregătirea bugetului și administrarea averii societății. Face propuneri adunării generale.

§. 17. Comitetul după ascultarea vinovaților ia în desbatere învinuirile aduse de către președinți și patroni contra purtării membrilor activi și dacă greșala comisă o găsește dovedită, hotărăște pedeapsa cuvenită. La ședință se cere prezența a 3 patroni.

Comitetul poate hotări următoarele pedepse: avertisment, dojană și excluderea din societate pe un anumit timp.

(Va urma.)

Administrație școlară.

XV.

Constatări fugare.

Executarea la timp a ordinelor superioare.

Se știe, că între îndatoririle principale ale directorilor și diriginților școlari, locul cel dintâi îl ocupă conducerea morală și administrativă a școalelor încredințate lor. Sau mai pe scurt, administrarea școlară în general. Inflorirea școalei și prosperarea învățământului sunt în funcție de felul, cum directorul se va achita de această îndatorire

Experiența a dovedit importanța netăgăduită a acestei atribuțiuni. Bazându-ne deci pe acest adevăr, ne-am năzuit dela început, a colabora în mod efectiv cu conducătorii școalelor, pentru înfăptuirea unei administrații *relativ* cât mai bună. Animați de dorul acestei chivernisiri școlare, ne-am folosit de toate mijloacele potrivite, pentru a lămurii în cercuri cât mai largi și pe terenuri cât mai vaste, complexul chestiunilor administrative. Preocuparea noastră de căpetenie este: a găsi, în toate cazurile, ușa de ieșire din labirintul atâtor atribuțiuni ce apasă umerii unui director școlar. Cu acest scop s-a deschis și se ține și aceasta coloană în revista noastră. Ea servește ca tribună disponibilă, pentru toți cei ce doresc să contribuie la lămurirea diferitelor chestiuni dela ordinea zilei.

Am accentuat în mai multe rânduri neajunsurile, — fie de ordin personal, didactic sau material, — ce decurg din neexecutarea la timp a ordinelor superioare. Aceste neajunsuri, de multe ori sunt incalculabil de dezastruoase pentru întreg învățământul. Și rezultă din o simplă intrelăsare sau superficialitate (ca să nu-i spunem numai decât *neglijența*) unor directori școlari, cari nu țin de cuviință să execute dispozițiile superioare.

Regretăm mult, că pe lângă toate străduințele noastre de până acum, mai există unii *directori* școlari pe teritoriul județului nostru, cari nu s'au încălzit încă de razele demnității lor, nu li s'a deșteptat simțul conștiinței și nu sunt cuprinși încă de fiorul responsabilității, ce le impune postul ce-l ocupă.

Pentru ilustrarea acestor constatări amintesc numai următoarele cazuri:

1) În vederea verificării datelor cursurilor de adulți, necesare la întocmirea statelor de plată, la începutul anului școlar s'a pus în vedere (prin două *ordine circulare*) tuturor direcțiunilor școlare, să înainteze în termen, conspectele elevilor dela aceste cursuri. S'a accentuat, că cei ce nu le vor înainta, nu se vor trece în statele de plată. Era deci în interesul bineprinceput al fiecăruia, să satisfacă aceluși ordin, cel puțin după ce s'a repetat. Cu toate acestea, unii numai acum își înaintează conspectele amintite. Se înțelege, acești domni, n-au putut fi trecuți pe statele de plată, căzând astfel dela o sumă considerabilă. Și cine poartă vină?!

2) Pentru asigurarea, în bugetele comunale, a rămășițelor neachitate școalelor în anul 1926, s'a pus în vedere tuturor Comitetelor școlare cari n'au încasat dela comună toate sumele bugetare în 1926, ca în ziua de 1 Februarie 1927 să raporteze comitetului școlar județean, ce sume au rămas neachitate. Au satisfăcut abia vre-o 20. Rezultă deci, ca restul să fie în ordine. Pe altă cale s'a constatat însă, că aproape toate școalele din județ au rămășițe de fonduri neincasate din 1926. Ce urmează de aici? Domnii directori, pe lângă disconziderarea ordinului: se desinteresează de asigurarea resurselor de venituri pentru întreținerea școlii.

Acest indiferentism este oare compatibil cu oficiul de director al unei școli primare de stat?

Pentru alegerea grâului curat din neghină, în viitor se vor înregistra, la acest loc, cu numele toți cei ce nu vor executa ordinele în termen, ca să-i cunoască, și să-i aprecieze după merit și colegii lor. Pe lângă aceea se vor aplica sancțiunile legale pentru nesupunere.

Respectul și demnitatea față de noi însine și de cauza ce o servim: ne impune punctualitate și disciplină.

Au dori, însă, din tot sufletul, că aceasta mică dungă de umbră provocată de câțiva inconștienți, să dispară de pe corpul didactic primar din acest județ, ca să se desmerde în vecinică lumină, iar pe noi să ne scutească de a-i pune la punct pe cei indiferenți. Să nu se scape din vedere, că formăm un singur organism și că în munca către un *ideal comun: bucuriile și durerile ne sunt comune.*

D. Mărgineanu,

Ș T I R I .

BEETHOVEN.

În ziua de 26 Martie s'au împlinit 100 de ani dela moartea lui Beethoven. Acesta a fost cel mai mare compozitor muzical pe care l-a avut vreodată omenirea. Privit din perspectiva timpului el ne apare ca un adevărat titan, ca un erou, cărui îi datorează întreagă omenirea un cult. Pentru că Beethoven n'a fost numai al unui neam. Umanitatea creației sale nu a cunoscut hotare geografice și prin aceasta el devine larg internațional sau dacă vreți național pentru fiecare noam în parte. El, prin creația lui, devine înrudit sufleteste cu fiecare popor, cu lumea întreagă. Pentru acest fapt, pentru această înrudire, dar și pentru croismul lui, Beethoven a fost sărbătorit în toate părțile globului, acum când s'au împlinit 100 de ani dela moartea lui.

Beethoven trebuie privit sub două aspecte: viața lui și opera lui. Viața acestui geniu a fost o pildă de eroism. Opera lui? Un clasic model de operă genială și umanitară, făcută nu pentru fericirea sa și câștigul propriu, ci pentru fericirea omenirii. Beethoven e din șirul eroilor nemuritori.

De origine flamandă, Ludvig van Beethoven s'a născut la 17 Decembrie 1770 în orașul

Bonn, unde tatăl său fusese un tenor de mână a doua. Beethoven a avut o copilărie aspră. Tatăl său, — un alcoolist, — îl chinuia și bătea ore întregi în fața pianului, pentruca să-l învețe muzică, de pe urma căreia să câștige tatăl său, care începea a nu mai putea câștiga. La vârsta de 4 ani Beethoven concerta în localuri publice pentru a câștiga un miez de pâine udată cu lacrimi. Dacă copilăria i-a fost un martiriu, adolescența i-a fost înnoirată de melancolie. La vârsta de 17 ani își pierde părinții și rămâne cu sarcina de a purta grijile casei și a crește pe cei doi frați ai lui. Din Bonn, Beethoven trece la Viena. Aici începe adevărata lui carieră muzicală. Fericirea îi este însă din nou anihilată. El, care are mai mare nevoie de auz, începe să fie atacat de ato-scleroză, care progresa din ce în ce, până îl asurzeste complect. Cine nu-și poate închipui durerea sufletească pe care o simțea Beethoven, atunci, când se știa surd. În disperarea lui voia să se sinucidă. L-a reținut însă dela săvârșirea acestei fapte grozave dragostea pentru artă. De aici încolo viața lui Beethoven n'a mai fost decât un zbucium perpetuu. Trăia retras, se ferea de oameni. Se împrieteniase cu

natura, în mijlocul căreia își căuta mângâiere, iar gândul lui se ridica din ce în ce mai mult spre alte zări, spre zărilor acelea, unde hotarele conștiinței se îngână cu visul.

Zbuciumul lui Beethoven dură până la 26 Martie 1827, când sufletul lui zbuciumat s'a despărțit de trupu-i chinuit. A trăit în total 57 de ani, viață scurtă pentru un om fericit, dar o veșnicie întreagă pentru un om, care a avut parte numai de lacrimi și amarăciune. Adevărată viață de erou! Beethoven se străduia să procure omenirii noi fericiri, atunci când el era lipsit de orice bucurie personală și chiar de mulțumirea de a-și putea auzi și el compozițiile, așa cum le putea auzi oricare semen de-al lui.

Opera muzicală a lui Beethoven e foarte bogată: sonate, lieduri, quartete, ouverturi, dar mai ales celebrele simfonii, 9 la număr, și divină compoziție religioasă „Misa solemnă”. Beethoven e mare însă nu prin mulțimea operelor, ci prin perfecțiunea și inspirația lor. În ele, el a știut să verse în sunete înțelepciunea și filozofia. Ele vorbesc deopotrivă inimii și gândirii omenești. Prin opera lui, Beethoven a voit și a reușit chiar să ridice omenirea cu încă o treaptă spre ideal și veșnicie, spre Dumnezeu. Pentru gândurile și tendințele aceste umanitariste, opera lui e a noastră a tuturor, a umanității întregi și ea va trăi alături cu cea din urmă suflare omenească.

Azi, după o sută de ani, fi-

gura lui Beethoven ne apare ca a unui supra-om. Viața lui este pentru noi o înaltă reculegere morală, un îndemn la bărbăție și vigoare, pentru a învinge greutățile vieții. Opera lui, care vorbește de-a dreptul sufletului și care este un întreg arsenal de o robustă concepție de viață, este pentru noi un îndemn la muncă altruistă, la muncă umanitaristă. Sunt învățăminte pe cari trebuie să le tragem din prilejul comemorării lui Beethoven.

Spiritului acestuia mare, care plutește cu siguranță în sferele ideale, se cuvino să-i aducem și noi un prinos; umil și modest, dar sincer și neprecupețit. Să-i aducem un cult: cultul ce se cuvino eroului muzicii.

University Library * lui

La Zălau s'a comemorat centenarul morții lui Beethoven destul de modest, în cadrele Casinei Române. Și-au avut și școalele serbările lor. La scribarea Casinei, scriitorul acestor rânduri a ținut o conferință despre viața și opera lui B.; a fost un cor, un duet și o ouvertură din Beethoven. Atât.

L. Ghergariu.

DI Gh. Popescu, inst. def. în Brașov este numit inspector școlar pentru școalele primare minoritare din regiunile Brașov, Cluj, și Oradea, iar Dni *Ioan Fuli*, din Hurez, *Joan Buta*, din Asuajul de jos, și *Augustin Maxim* din Tihău, subrevizori școlari de control în județul Sălaj.

Inspecții școlare În cursul lunii Martie *DI Pompiliu*

Dan, inspector școlar, a inspectat școalele primare de stat din Șimleu, Perceciu, Crasna, Horoat, Cehul-Silvaniei și Șarmășag; de copii mici din Crasna și rom. cat. din Zălau.

Ne servește spre bucurie putând anunța, că afară de un caz două, Dl Inspector a rămas deplin mulțumit cu conducerea și munca cinstită depusă de directori și membrii corpului didactic dela aceste școale.

Dl Inspector al centrelor culturale, Fabian Stan, și-a luat informațiuni detaliate asupra activității centrelor culturale, și a invitat organele de control să le dea tot concursul și să le urmărească cu interesul și atențiunea cuvenită.

Învățători suplinitori, au fost numiți, Traian Zoicaș în Peceiu, Gavril Costea în Tămășești, Dumitru Opreș în Aleuș și V. Nogia în Turbuța.

Concedii sanitare mai lungi au obținut Domnii învățători: Traian Morar din Camăr 4 luni; Alexandru Damian din Tareca 3 luni; Vasile Gradu din Valca lui Mihai, Anton Tomoiagă din Curtuiușeni, Ioan Maghiar din Sanislău, Viorica Cioban din Bălan, Simion Gozman din Recea câte 2 luni; Maria Neață din Dindești și Ștefan Iloșvai din Crișeni câte 1 lună. **Mg.**

Descoperiri și invențiuni. Din 1826 până astăzi, știința a făcut un progres, pe care nici cei mai increzători în puterile omului n'au îndrăznit să-l prevadă. — Iată câte s'au întâmplat de 100 ani: 1826: În

trenul tras de cai. — 1828: Primul tren în America. — 1829: Primul omnibus în Londra. Braile inventează scrisoarea orbilor. — 1830: Talbot și Niépce descoperire fotografia. — 1831: Colt descoperire revolverul. — 1832: Primul cablu submarin. — 1833: Heatheath inventează plugul de aburi. — 1835: Aducerea în circulație a chibritelor. — 1836: Morse descoperire telegrafia scrisă. — 1847: Löffler descoperire bacilul difteriei. — 1853: Invenția turbinei de vapor. — 1856: Descoperirea bicicletei. — 1857: Rudolf Herz încearcă experiențe cu telegrafia fără fir. — 1862: Filip Reis inventează telefonul. — 1863: Nobel inventează dinamita. — 1869: Prima carte poștală în Austria. — 1876: Bell perfecționează telefonul. — 1877: Edison inventează fonograful. — 1889: Construcția turnului Eiffel. — 1893: Lumière-Edison inventează cinematograful. — 1895: Primele automobile. Descoperirea razelor Röntgen. — 1896: Diesel codstruește primul motor Diesel. — 1897: Telegrafia fără fir a lui Marconi. — 1898: Madam Curie descoperire radiul. 1903: Frații Wright inventează primul aeroplan. — 1906: Descoperirea polului nord de către Amundsen. — 1910: Descoperirea salvarsanului Ehrlich-Hota. 1918: Aeroplanele zboară peste Oceanul-Atlantic. — 1920: Teoria relativității a lui Einstein. — 1923: Dr. Toronto descoperire „Insulintul“, medicament împotriva diabetului.

(Biruința.)

PARTEA OFICIALĂ

In această parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștient, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 724—1927.

Dispoziții privitoare la înaintarea învățătorilor la Gradul II și I.

Onor. Minister al Instrucțiunii Publice cu ord. No. 23382—1927 în urma avizului Consiliului Inspectorilor generali, asupra înaintărilor învățătorilor la gr. II și I a aprobat următoarele:

1. Cererile de înaintare a învățătorilor detașați în alte servicii decât ale Ministerului Instrucțiunii să nu fie luate în considerare.

2. Învățătorii definitivi, cari cer înaintarea la gr. II și sunt detașați în serviciu de control, să fie chemați cu cel puțin 2 luni înainte de examen, la catedră, unde să li se facă inspecția specială cerută de lege.

3. Învățătorii de gradul II, cari cer înaintarea la gradul I și sunt de asemenea detașați în serviciul de control, pot fi inspecți în circumscripția ce conduc, unde li se va cerceta activitatea depusă pentru aplicarea legii și îndrumarea învățământului.

La una din școli vor fi puși ca să predea lecții, iar la școala unde sunt titulari, se va cerceta activitatea desfășurată înainte de a face parte din serviciul de control.

Persoanele cari sunt inamovibile în posturile ce le ocupă în serviciul de control, nu poate să li se facă nici o inspecție specială și nici nu pot obține nici o înaintare.

Zălau, la 11 Martie 1927.

No. 603—1927.

Acordarea titlului de învățător-ajutor.

Pentru preîntâmpinarea eventualelor greșeli la acordarea titlurilor Onor. Minister al Instrucțiunii dispune ca art. 121 și 122 din legea învățământului primar, să fie înțelese astfel: Solicitatorii să aibă 4 clase secundare, 4 ani de suplinire și numai după ce au întrunit aceste condițiuni pot face cursurile de vară de pregătire pedagogică. Orice curs făcut înainte să fi avut 4 clase, nu se ține în seamă.

Zălau, la 2 Martie 1927.

No. 802—1927.

Învățătorii în concediu de studiu nu primesc leafa dela catedră.

Onor. Minister al Instrucțiunii Publice, cu ord. noul No 153.906 --4071/1926 a dispus ca învățătorilor cari sunt în concediu de studii pentru a urma la seminarii să nu li se dea nimic din leafa ce o primesc dela catedră.

Zălau, la 17 Martie 1927.

No. 803—1927.

Rețineri din leafa învățătorilor pentru fondul Gh. Lazăr.

Publicăm mai jos spre știre și orientare copia ordinului Onor. Inspectorat școlar cu No. 2102—1927.

„Domnule Revizor, Avem onoare a Vă comunica în copie ordinul Ministerului Instrucțiunii, Direcțiunea Generală a Învățământului Primar No. 14817—1927:

În baza rezoluțiunii Dlui Min'ștru, pusă pe cererea Societății „Fondul Gh. Lazăr“, Vă rugăm să luați măsuri ca să se rețină prin statele de leafă, cotizațiunile tuturor acelor învățători din județele dependente de Dvs. cari sunt înscrși ca membri ai numitei Societăți, întru cât ei au consimțit prin declarațiuni individuale să plătească aceste cotizațiuni. Celor ce vor voi să se retragă nu li se vor mai face aceste rețineri.

Tabloul membrilor respectivi, revizoratele îl vor primi dela biroul Societății, care a fost invitat de Minister să înainteze tuturor revizoratelor aceste tablouri cuprinzând numele și sumele de reținut.

Reținerile prin state se vor face în fiecare an, în două rate, în lunile Aprilie și Octombrie, urmând ca administrațiunile financiare să consemneze, în urmă, sumele reținute la dispozițiunea casieriei numitei Societăți. — Director general, (ss) Titus Patriciu. — Inspector Șef, (ss) G. Bota. — Șeful Serviciului, (ss) Justin Laslo.

Zălau, la 17 Martie 1927.

No. 785—1927.

Distribuirea venitului realizat din vinderea lucrurilor confecționate în atelierele școlare.

Onor. Minister al Instrucțiunii având în vedere raportul Inspectorului general al Învățământului, cu ord. n. 156741—1926 a aprobat ca beneficiul realizat din vânzarea confecțiunilor manuale ce se fac atât de băieți cât și de fete, în atelierele școlare cât și în orfelinele de surdo muți și mute să se repartizeze astfel: 50% pentru comitetul școlar, 30% pentru elevi, 10% pentru măeștri și 10% pentru director.

Suma cuvenită pentru comitetul școlar va fi exclusiv întrebuințată pentru completarea uneltelor de atelier și pentru procurarea materialului de lucru.

Comunicând cele de mai sus, invităm pe toți Dnii directori ai școalelor unde funcționează, că la sfârșitul fiecărui an școlar până la 1 Iulie, să înainteze Revizoratului școlar o dare de seamă amănunțită despre funcționarea atelierului în cursul anului școlar.

Zălau, la 17 Martie 1927.

No. 845—1927.

Inchiderea școlilor pentru boale.

Punem în vedere tuturor dirigenților școlari, că la înaintarea rapoartelor despre închiderea școalei pentru boale să anexeze și procesele verbale sau certificatele medicale despre închiderea școalei. Cei ce nu se vor conforma prezentului ordin vor suporta sancțiunile ce decurg din închiderea școalei în mod arbitrar.

Zălau, la 18 Martie 1927.

Revizor școlar:

I. Mango